

Asia: VN/2160/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kysymykset lausunnon antajille

Millaisia huomioita teillä on oppivelvollisuuslakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Ylioppilastutkintolautakunta kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lautakunta ottaa lausunnossaan kantaa vain ylioppilastutkintoa koskeviin asioihin.

Esitysluonnoksessa esitetään muutoksia oppivelvollisuuslain 16 §:n 1 momentin maksuttomaan koulutukseen ja ylioppilastutkintoon liittyviin sanamuotoihin tarkoituksena selkeyttää aiempaa lainsäädäntöä ja vähentää lakitekstiin liittyvää tulkinnanvaraisuutta. Tästä huolimatta ehdotettu lisäys ”tai siihen sisältyviä opintoja” on itsessään ongelmallinen, sillä se on monitulkintainen. Lukion oppimäärään voi sisältyä laaja kirjo paikallisia valinnaisia opintoja, kuten esimerkiksi ajokortin suorittamiseen liittyviä opintoja, joita ei ole tarkoituksenmukaista rinnastaa tutkinnon suorittamiseen. Muualla suoritettuja opintoja voi lukea hyväksi lukion oppimäärään myös osaamisen tunnustamisella, mikä vaikeuttaa opintojen samanaikaisuuden arviointia. Ehdotettu muotoilu ei ole selkeä tilanteissa, joissa opiskelija suorittaa kolmea tutkintoa eli ammatillisen perustutkintoa, lukion oppimäärää ja ylioppilastutkintoa.

Pykäläluonnos sisältää lisäksi informatiivisia mainintoja ylioppilastutkinnon edellyttämistä opinnoista. Nämä tekevät säännöksestä raskaan ilman, että ne lisäävät sen normatiivista sisältöä. Ylioppilastutkinnon suorittaminen edellyttää opintojen suorittamista, joten pelkkä ylioppilastutkinnon mainitseminen jo implikoi, että vaaditut opinnot on suoritettu.

Lautakunta ehdottaa, että pykälä muotoiltaisiin rakenteellisesti selkeämmäksi ja vastaamaan lain alkuperäistä tavoitetta kaksois- ja kolmoistutkinnon maksuttomuudesta siten, että

- Ensimmäisessä ja toisessa virkkeessä säädettäisiin perustapauksesta, johon sisältyy myös yhtäaikainen kaksois- tai kolmoistutkinnon opiskelu,
- kolmannessa virkkeessä kaksoistutkintotilanteesta, jossa opiskelijan ammatillinen perustutkinto valmistuu ennen ylioppilastutkintoa, ja
- neljännessä virkkeessä kolmoistutkintotilanteesta, jossa opiskelijan lukion oppimäärä ja ylioppilastutkinto valmistuu ennen ammatillista perustutkintoa tai opiskelijan ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto valmistuvat ennen lukion oppimäärän valmistumista.

Tällainen jäsentely parantaisi säännöksen luettavuutta ja ymmärrettävyyttä sekä vähentäisi tulkinnanvaraa.

Ehdotettu pykälämuotoilu:

- (1) Edellä 4 §:ssä tarkoitettu koulutus on 17 §:ssä tarkoitetulla tavalla maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.
- (2) Oikeutta maksuttomaan koulutukseen ei kuitenkaan ole, jos opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon taikka ammatillisen tutkinnon taikka niitä vastaavat ulkomaiset opinnot.
- (3) Jos opiskelija osallistuu ylioppilastutkintoon ylioppilastutkinnosta annetun lain (502/2019) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla [ollessaan opiskelijana ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa], oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy, kun opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon, kuitenkin viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.
- (4) Jos opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon ja hänellä on opiskeluoikeus lukion oppimäärän tai ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen, hänellä on oikeus suorittaa tutkinto loppuun maksuttomasti; oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy kuitenkin viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Esitysluonnoksessa ja tässä ehdotetussa kolmannessa virkkeessä on syytä huomioida, että maksuttomuus ei kuitenkaan koske lukion aineopiskelijana suoritettavia lukio-opintoja, sillä lukio-opintojen maksuttomuus koskee oppivelvollisuuslain 4 §:n mukaisesti vain lukion oppimäärää suorittavan opiskelijan lukio-opintoja tai ammatillisen tutkinnon suorittamisen aikana suoritettavia oppilaitosten keskinäisten sopimusten mukaisia lukio-opintoja.

Millaisia huomioita teillä on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

-

Millaisia huomioita teillä on perusopetuslakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja lukiolakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

-

Tähkä Tiina
Ylioppilastutkintolautakunta

Britschgi Virpi
Ylioppilastutkintolautakunta